

Jaroslav V. Tinkavil, OSBM

ZLATOÚSTY

- NAJVÄČŠÍ KAZATEL
V DEJINÁCH CÍRKVI

(Elyotopis)



Knihu si možno objednať:
Vladimír Timkovič
Štefanikova 11
040 01 Košice, Slovensko
tel. číslo: 00421905496778

Jozafát V. Timkovič, OSBM

ZLATOÚSTY

– NAJVÄČŠÍ KAZATEL
V DEJINÁCH CÍRKVI

(životopis)





Svätý Ján Zlatouсты (+407) z ikonostasa baziliánskeho Bukovského monastyra na Bukovej Hore (okr. Stropkov). Ikona je z 18. storočia.

Jozafát V. Timkovič, OSBM

ZLATOÚSTY

– najväčší kazateľ v dejinách
Cirkvi
(životopis)



Prešov

Rád sv. Bazila Velkého

2004

Dovoľujem vytlačiť:

o. Vladimír J. Sedláček, OSBM
protoihumen
Rádu sv. Bazila Veľkého na Slovensku

© 2004 o. Jozafát V. Timkovič, OSBM

Túto knihu možno objednať na adrese:

Monastyr sv. Bazila Veľkého
Vajanského 31
080 01 PREŠOV, SLOVENSKO

ISBN 80-968897-9-6

Na titulnej strane knihy:

Sv. Ján Zlatoústý káže vo svojej katedrále v Konštantinopole v prítomnosti cisára a jeho manželky.

Na zadnej strane knihy:

Sv. Ján Zlatoústý – perokresba z 18. storočia.

Životopis sv. Jána Zlatoústeho

Sv. Ján Zlatoústý – cirkevný Otec a stĺp sv. Cirkvi

Sv. Ján Zlatoústý (347-407) (gr. «Χρυσσοστόμος» [čítaj *Chryso-stomos*], z gréckeho «χρυσοῦς» *zlatý, urobený zo zlata* a gr. «στόμα» *ústa*) je pre nás gréckokatolíkov pojmom, veď ktože by z nás nepoznal Božiu Liturgiu sv. Jána Zlatoústeho, ktorej autorom je práve tento svätec. Aby sa Ján Zlatoústý stal svätým, musel na sebe veľa pracovať. Bol takým istým človekom, akými sme i my, i on mal každodenné problémy ako i my. Musel na sebe veľa pracovať, musel sa veľa odriekať svojho «ja», musel zdolávať veľa prekážok, ale s pomocou Hospoda Boha to všetko víťazne prekonal a stal sa tým, čím je, svätým, stĺpom celej sv. Cirkvi a najväčším a najlepším kazateľom v jej dejinách.

Rok 347 – narodenie sv. Jána Zlatoústeho

Kedy sa narodil tento velikán sv. Cirkvi, nedá sa presne určiť. Ná-zory životopiscov sa rozchádzajú v rozmedzí asi desiatich rokov. Najpravdepodobnejší je rok 347. Bolo to, čo vieme už určite, v Antiochii, v rodine kresťanských rodičov, ktorá žila skutočne príkladným kresťanským životom. Jeho otec sa volal Sekundos a bol vysokým veliteľom v cisárskom vojsku. Jeho matka menom Antusa bola na svoju dobu tiež mimoriadne vzdelaná a starala sa o domácnosť.

Sekundos zomrel práve v čase, keď sa jeho syn – sv. Ján Zlatoústý narodil. Zanechal po sebe mladú dvadsaťročnú manželku s dvoma deťmi: dvojročnou dcérkou a práve narodeným Jánom. Keďže Antusa bola mimoriadne pekná a bohatá, mala veľa návrhov na vydaj, ale ona sa vedela pevne pozrieť svojmu nešťastiu do očí a rozhodla sa obetovať svoj život výchove svojich maličkých detí. Uro-

bila to s takou rozhodnosťou a samozrejmosťou, že to vyvolalo obdiv dokonca i u pohanov. Jeden z nich, učený Livanios, sa o nej neskôr vyjadril týmito slovami:

– *Ach, aké sú u kresťanov ženy!*

Tieto slová učiteľa Livania spomína sám sv. Ján Zlatoústy vo svojom diele zvanom *K mladej vdove* (1. Slovo, 2).

Na mladú vdovu prichádza o pár mesiacov neskôr nový úder, zomiera jej aj dcérka a ona ostáva len sama so svojim synom Jánom. Venuje mu všetku svoju starostlivosť i lásku. Ako veľmi vzdelaná žena, už od malička zasievala do srdiečka malého Jána semienka múdrosti i viery. Od svojej matky sa Ján naučil už v útlom veku čítať a písať. A prvými slovami, ktoré doma čítaval spolu so svojou matkou, boli slová Svätého Písma, ktoré bolo najobľúbenejšou knihou jeho matky. Práve matka vzbudila u Jána lásku k čítaniu právd nachádzajúcich sa v tejto Knihe kníh.

Štúdiá sv. Jána Zlatoústeho

Nie je známe, kde Ján pokračoval vo svojich štúdiách, či to bolo doma za pomoci súkromných učiteľov, alebo v nejakej škole. Antiochia bola vtedy totiž známa svojimi kvalitnými školami.

Keď mal Ján 14-15 rokov, práve došlo k veľkému stretnutiu, tj. k meraniu síl medzi pohanstvom a kresťanstvom. Pohanstvu sa naskytna posledná možnosť, ako poraziť vzťahujúce sa a prekvitajúce kresťanstvo. Na cisársky trón totiž nastúpil Julián s prírnením Odpadlík, ktorý otvorene zavrhol kresťanské učenie a pridala sa na stranu pohanov.

Cisár Julián – plným meno zvaný Imperator Caesar Flavius Claudius Julianus Augustus (361-363) súc pôvodne i sám kresťanom, poznal kresťanskú náuku, a preto vedel veľmi dobre, že keď bude prenasledovať kresťanstvo krvavou cestou, nezničí ho, ale ho

iba posilní. Poučil sa totiž z histórie svojich predchodcov. Preto sa snažil kresťanstvo rozhlodať zvnútra, a to tým, že podporoval sekty, zverejňoval satirické očierňovania, vyvolával škandály... a takto sa snažil získať na svoju stranu verejnú mienku. Okrem toho skrytou i otvorenou formou konfiškoval cirkevné majetky, posielal do vyhnanstva pravoverných episkopov. Vo svojich provinciách dosadzoval za miestodržiteľov ľudí, ktorí boli známi svojou nenávisťou voči kresťanom. Tichým súhlasom zavše podporil aj ich krvavé výčiny, či iné formy zastrašovania.

Aby znevážil proroctvo Isusa Christa o úplnom zničení Jeruzalemského chrámu (porov. Mk 13,1-2), rozhodol sa ho pre židov znova postaviť. Nepodarilo sa mu to však.

Všetky tieto udalosti sa diali pred očami mladého, vnímavého Jána. Je možné, že sa v tom čase spolu so svojou matkou zúčastňoval pohrebov vyznávačov a mučeníkov, čo určite malo veľký vplyv na jeho ďalší vývoj. Zdržoval sa obyčajne najviac doma, čítal Sväté Písmo, modlil sa a upokojoval svoju ustrašenú mamu.

Julián Odpadlík zomrel počas vojny s Peržanmi. Na jeho miesto nastúpil cisár Jovián – Imperator Caesar Flavius Jovianus Augustus (363-364), ktorý čiastočne napravil chyby svojho predchodcu. Vrátil kresťanom ich cerkvi, povolal naspäť z vyhnanstva ich pravoverných episkopov a kňazov. Dal opäť plnú slobodu kresťanom...

V tom čase Ján ako 18 ročný študoval rečníctvo u pohanského profesora Livania. Popri rečníctve študoval i filozofiu u veľmi slávneho profesora Andragatia, ktorý tiež pôsobil v Antiochii.

Sv. Ján Zlatoústý svetským advokátom

Po skončení štúdií pracoval ako advokát. V tom čase to bolo veľmi rozšírené zamestnanie. Advokátska kariéra, súdne spory, tribunály, však ukázali Jánovi svet, akým skutočne je. Postavili ho tvárou v tvár všetkým tým nepravdám, utláčaniam, nespravodlivos-

tiam, vraždám a klamstvám sveta, ktoré ho obklopovali.

Advokátska prax mu však i veľmi pomohla – naučila ho totiž verejnému vystupovaniu a hlavne rečníctvu. Tam sa ukázal jeho veľký talent – tj. rečnícke nadanie, ktoré mu otváralo cestu k naozaj skvelej kariére končiacej prinajmenšom správcovstvom nejakej-tej provincie... Advokát sa totiž často pohyboval v najvyššej spoločnosti. A tak nebolo vôbec zriedkavosťou, že Ján spolu so svojimi priateľmi chodil do divadla, do cirkusov a zúčastňoval sa i všelijakých zábav.

Chránený modlitbami svojej matky však rozmýšľal nad svojím životom, Boh mu dal logiku a on neprijímal bezmyšlienkovite všetko to, čo mu ponúkal a dával svet. Začal hľadať hodnoty trvalejšie a tie mu advokátstvo a ani zábavy neprinášali. Jeho duša tento stav nemohla vydržať, a preto sa rozhodol pretrhnúť všetky vzťahy so svetom plným pretvácky, lži a nepravdy – a trvalo sa zasvätiť do služby Bohu.

Povolanie k mníšskemu životu

Na túto cestu ho priviedol jeho najlepší priateľ Bazil (nešlo o sv. Bazila Veľkého, lebo tento bol omnoho starší ako Ján a už v čase tohto Jánovho rozhodnutia zastával vysokú funkciu vo sv. Cirkvi). Išlo o jeho spolužiaka zo školy (ako hovorí sám sv. Ján Zlatoústy vo svojej knihe *O kňazstve*). Bazil bol jeho nerozlúčným spoločníkom a priateľom. Nemali medzi sebou žiadne tajnosti. Ich srdcia boli vzájomne úplne otvorené. Avšak po skončení štúdia sa ich cesty dočasne začali rozchádzať. Ján sa dal na advokátstvo a Bazil na cestu sebazdokonaľovania sa ako pustovník a mních.

Úcta k matke Antuse

Keď sa Ján tiež rozhodol úplne pretrhnúť svoje zväzky so svetom a nasledovať svojho priateľa Bazila, vo chvíli tohto vážneho rozhodnutia sa však vynoril ďalší, takmer neprekonateľný problém

– Jánova matka Antusa. Celý svoj život zasvätila výchove svojho jediného syna, umožnila mu školy, čo v tých časoch bolo finančne mimoriadne nákladné, pripravila ho do života a on sa rozhodol naraz zo života odísť.

Aký úder asi vtedy dostala jeho matka, keď sa dozvedela, že jej jediný syn, do ktorého vkladala všetky nádeje, sa rozhodol odísť a posvätiť sa mníšskemu životu... Vzala Jána za ruku a zaviedla ho do svojej spálne. Posadila ho vedľa seba na posteli, na ktorej ho porodila a začala plakať.

Ján najprv nerozumel čudnému počínaniu svojej matky, avšak keď prehovorila, jej slová boli pre neho horkejšími ako jej slzy. Vzlykajúc mu povedala:

— *Syn môj, nie dlho som žila v šťastí s tvojím dobrým otcom, ako je to známe i Bohu. Jeho smrť prišla skoro za bolesťami, ktoré som pretrpela pri tvojom narodení. Jeho smrť tebe priniesla sirotstvo a mne predčasné vdovstvo spojené s trpkosťami, ktoré môžu dobre pochopiť iba tie ženy, ktoré ich prežili. Nijakými slovami nemožno vyjadriť tú búrku a to vlnobitie, ktoré musí prekonať deva, ktorá len nedávno vyšla z rodičovského domu, ešte neskúsená v živote a hneď nato je zasiahnutá neznesiteľným smútkom, musiac na seba prijať i starosti, ktoré prevyšujú jej vzrast i prirodzenosť. Ona musí riadiť neposlušných sluhov, všímať si ich priestupky, brániť sa pred útokmi príbuzných (na majetok), mužne prekonávať problémy a všeobecné ťažkosti...*

Odmĺčala sa a vzala Jánovu dlaň do svojej ruky a nežne ju hľadiac, ako to len milujúca matka dokáže, pokračovala:

— *A ak ešte po zomrelom manželovi ostane dieťa (...) prináša to i starosti iného charakteru. Nehovorím o peniazoch, ktoré potrebuje, ak chce dieťaťu dať dobrú výchovu a vzdelanie. Jednoducho, nič z toho ma neprinútilo vydať sa druhýkrát za iného muža, a viesť*

ho do domu tvojho otca. Uprostred zmätkov a nepokoja, ktoré som vytrpela, nezriekla som sa krutého osudu vdovstva, v čom mi pomohla vyššia moc (Boh) a nemálo ma v týchto trpkostiach posilňovalo i to, že som sa neprestajne dívala na tvoju tvár a videla v nej živý a verný obraz zomrelého (...). Nemôžeš povedať a obviňovať ma zato, že pri mužnom znášaní vdovstva, som roztratila otcov majetok, ako sa to stáva mnohým nešťastným sirotám. Zachránila som ho v celosti a pritom som nelutovala peňazí potrebných na tvoje čo najlepšie vzdelanie, používajúc pritom svoje vlastné peniaze, s ktorými som vyšla zo svojho rodného domu. Nemysli si, že to teraz hovorím preto, aby som ťa ponižovala – ale zato všetko prosím od teba jedno milosrdenstvo: nevrhuj ma do druhého vdovstva, nerozplameňuj vo mne smútok, ktorý sa už utíšil. Počkaj na môj koniec. Možno za krátky čas zomriem. Mladí túžia po tom, aby sa dožili hlbokkej staroby, a my, čo sme už zostareli, nič iné tak neočakávame, ako smrť.

Odmlčala sa, zhlboka sa nadýchla a opäť pokračovala utrápeným hlasom:

— Keď ma odovzdáš zemi a uložíš ku kostiam tvojho otca, vtedy sa vyberaj na dlhé cesty a preplavuj moria, aké len chceš. Vtedy ti nikto nebude prekážať. Ale pokiaľ ešte žijem ja, vytrp život so mnou, nenahnevaj Boha zbytočne a naprázdno – uvrhujúc ma do takej biedy – mňa, ktorá som ti nič zlého neurobila. Ak ma môžeš obviňovať z toho, že ťa vtáhum do životných starostí a prekážam ti v ceste, uteč odo mňa ako od nedobroprajnej a nepriateľskej – nehanbi sa ani prirodzených zákonov, ani výchovy, ani obyčajov a ani ničoho iného. Keď už nič iné ťa nevie udržať pri mne, nech ťa aspoň udržia tvoje spomienky nato, že som sa vždy starala o tvoju spokojnosť – počas celého tvojho doterajšieho života. Hoci aj tvrdíš, že máš mnoho priateľov, nikto z nich ti neprinesie takú spokojnosť, pretože niet nikoho, kto by sa staral o tvoje dobro tak ako ja.

«*To, a ešte viac mi hovorila moja matka, a ja som to zopakoval svojmu drahému priateľovi (Bazilovi), ale jeho sa tie slová nedotkli, a ešte s väčším úsilím ma začal presvedčovať, aby som splnil predchádzajúce predsavzatie*» (1. Kniha o kňazstve, 5-6).

Ján sa nemohol zprotiviť takýmto argumentom svojej matky... Hociako ho Bazil nahováral vzdialiť sa zo sveta do púšte, jednako nežný syn, berúc si príklad od samého Isusa Christa, nikdy nechal svoju milovanú matku. Až do jej smrti žil spolu s ňou, všestranne jej pomáhal a potešoval ju. Veď aj sám Christos, ktorý je našim všestranným vzorom, nenechal svoju matku len tak, samotnú, ale pri svojom odchode z tohto sveta jeho posledné slová na kríži patrili jej: odovzdal ju svojmu najmilovanejšiemu učeníkovi, ktorý po slovách «*hlľa, matka tvoja*» si ju zobral k sebe (Jn 19,27). Ján však, i keď žil vo svete, jeho srdce už nepatrilo svetu.

Teologické štúdiá sv. Jána Zlatoústeho

Celkom zanechal svetský spôsob života a dal sa spolu so svojim priateľom Bazilom na štúdium Svätého Písma. Ich učiteľmi sa stali kňazi Flavián a Diodor. V tejto škole, a možno ešte skôr, sa Ján zoznámil s antiochijským patriarchom Meletiom (358-381), ktorý si všimol nadaného a nábožného mladíka, začal sa mu venovať a sám ho aj po dlhom katechumenáte pokrstil. Ján mal vtedy 22 rokov (rok 369). V tom čase krst v tak neskorom veku nebol nijakou zriedkavosťou, všeobecne sa udeľoval až v dospelom veku. Pohanské prostredie totiž vyžadovalo dlhý katechumenát.

Keď patriarcha Meletios videl jeho lásku k čítaniu Svätého Písma, udelil mu nižšie svätenie «čteca» (čítajúceho). Ján sa menil z bývalého hlučného advokáta a rečníka na málo hovoriaceho, vážneho mládenca, zdržiavajúceho sa zbytočných svetských rečí a žartov...

Mníšske začiatky na púšti

Krátko nato sv. Jánovi Zlatoústemu zomrela matka a on odchádza, na veľkú radosť svojho priateľa Bazila, do púšte. Čoskoro sa k ním pridali aj iní mladí muži v ich veku. Takto spoločne žili na púšti, venovali sa modlitbe a sebazdokonaľovaniu.

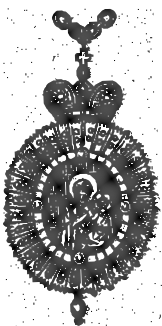
Práve v tom čase, plnom sebaobety a sebazdokonaľovania, sa jeden z nich rozhodol porušiť Bohu daný sľub a opustiť pustovnícky život, pretože sa zalúbil do istého dievčaťa menom Ermiona. Chcel sa s ňou oženiť. Ján práve jemu napísal svoje prvé dva listy, prekrásne ako po rečnickej, tak i po duchovnej stránke (*K upadnutému Teodorovi*, boli napísané okolo roku 369/370). V týchto listoch Ján vyzýva Teodora a prosí, aby sa vrátil k pustovníckemu životu a sebazdokonaľovaniu, pričom poukazuje na pominuteľnosť a márnosť svetskej krásy. Jánovo napomínanie a jeho listy mali na Teodora neobyčajne veľký vplyv, takže znova opustil svet i svoju Ermionu a vrátil sa na púšť, ba neskôr sa stal dokonca i mopsuetkým episkopom.

Útek od episkopskej hodnosti

Mladí pustovníci sa navzájom neustále povzbudzovali v umrtvovaní a v potláčaní svojho ľudského egoizmu. Chýr o ich svätom živote sa rýchlo rozšíril do okolia. Dokonca došiel i do samotnej Antiochie. Kresťania Antiochie sa rozhodli, že Jána i Bazila navrhnú za episkopov. Vtedy to nebolo zriedkavosťou, že ľud vidiac svätosť niektorých jednotlivcov ich navrhoval na episkopskú hodnosť. Za episkopov vyberali a vysväcovali aj mladých ľudí, ak tomu zodpovedal ich život a svätosť. Keď sa o tom dozvedel Ján, veľmi znepokojnel a zosmutnel, bál sa totiž svetskej slávy. Ušiel zo sveta a už zasa sa mal do neho vrátiť? Za episkopa sa necítil vôbec súcim, avšak vo svojej pokore bol presvedčený, že jeho priateľ Bazil je hodný episkopského úradu. Preto ho srdečne povzbudzoval,

aby prijal túto hodnotu, kým on sám v rozhodujúcej chvíli tajne ušiel hlbšie do púšte.

Bazil bol teda vysvätený za episkopa, a až po vysviacke sa dozvedel, že Ján ušiel. Neskôr mu to pri istej príležitosti veľmi vyčítal. V tom čase Ján, akoby na svoju obranu, napísal znamenitú knihu nevšednej hodnoty *Šesť slov o kňazstve*, kde krásne opisuje a rozoberá nielen samotnú vznešenosť pastierskej služby, ale i všetky ťažkosti, ktoré sú s ňou spojené. Táto kniha je ešte dodnes veľmi dychtivo čítaná a vyhľadávaná medzi kňazmi a episkopmi. Všetci z nej totiž i po mnohých storočiach čerpajú silu do svojej tak zodpovednej práce, do svojej pastierskej činnosti vo sv. Cirkvi.



Po prečítaní Jánových argumentov sa Bazil uspokojil a s veľkým zápalom a oduševnením sa vrhol do svojho pastierskeho apoštolátu. Zúčastnil sa aj na prvom Konštantinopolskom (Carihradskom) sobore roku 381.

Radostný život v monastyre na púšti

Ján medzitým pokračoval vo svojom živote plnom kajúcneho odriekania sa na púšti a naďalej sa horlivo venoval sebaumrtvovaniu a potláčaniu svojho egoizmu, využívajúc nato všetky prostriedky (pôst a modlitbu) ako spasit' svoju dušu. V tom čase ešte stále plne zúrili arianizmus. Mnoho čestných ľudí bolo vyčíňaním tejto sekty veľmi znechutených a mnohí z nich odchádzali do púšte, aby sa tam v tichosti starali o svoju dušu. Žili tam tak, ako za apoštol-ských čias, skutočným kresťanským životom plným modlitby a práce. Všetko mali spoločné, a to až do takej miery, že nepoznali slová «*moje a tvoje*».

Ján medzi nimi prežil štyri roky (375-378). Bol to tvrdý, ale radostný život, plný nadšeného sebaodriekania, ktorý v ňom ešte viacej

vzbudil lásku k blížnemu. Pre Jána bolo toto odriekanie ešte ťažšie než pre ostatných, pretože celý svoj predošlý život prežil v dostatku, akoby v perinke. K tomu bol ešte útlej postavy, a preto boli odôvodnené obavy, či to vydrží. Jeho duch a vôľa boli však silné – vytrval.

Boj proti herézam písaným slovom

V čase, keď Ján žil mníšskym životom, Rímskym cisárstvom opäť zakolísala veľká búrka. Cisár Valens – Imperator Caesar Flavius Valens Augustus (364-378) sa postavil na stranu ariánov. Vedel, že oporou pravoverných kresťanov je mníšstvo, preto sa rozhodol zlikvidovať ho ako prvé. Posielal do púšte oddiely vojakov, ktorých účelom bolo búrať a ničiť monastyry a zabíjať mníchov.

V tom čase Ján vystupuje proti ničiteľom svojimi troma knihami: *Tri knihy k nepriateľom tých, ktorí chcú žiť mníšskym životom*. V týchto prácach veľmi krásne odôvodňuje a dokazuje výhody, aké nachádza ľudská duša na púšti, v samote, v ničím nenarušovanom rozhovore a spojení s Bohom.

V tom istom duchu napísal i nedlhú, ale mimoriadne krásnu úvahu s názvom: *Porovnanie kráľovskej moci, bohatstva a všemocnosti s kresťanskou láskou k dokonalosti mníšskeho života*.

Sv. Ján Zlatoústý sa stáva opäť eremitom-pustovníkom

Avšak Ján čoskoro spoznal, že i život v monastyre (v spoločenstve ostatných mníchov) je pre neho príliš ľahkým a pohodlným, a preto z neho odchádza ešte hlbšie do púšte, kde v jednej jaskyni podrobil svoje telo obzvlášť ťažkému sebazapreniu. V tom čase cítil, podobne ako prorok Eliáš, alebo Ján Predchodca, v sebe zvláštnu silu a pomoc Božiu. Utiahol sa do púšte podobne ako oni, aby sa duchovne zakalil, netušiac, že ho Hospod' Boh takto pripravuje na jeho budúce veľké poslanie...

Sv. Ján Zlatoústý bol pevne rozhodnutý zotrvať na púšti celý svoj život, ale Božia Prozreteľnosť rozhodla ináč. Tak jasne svieťacej sviečke sa nemohlo predsa dovoliť, aby sa kdesi v jaskyni ďaleko v púšti skryla pod hrniec (porov. Lk 8,16), ale bolo potrebné postaviť ju na svietnik sv. Cirkvi.

Zdravotné problémy a návrat z púšte do rodnej Antiochie

Ťažké odriekanie a sebažertva oslabili zdravie Jána (pravdepodobne dostal žalúdočné vedy), a preto musel opustiť púšť a vrátiť sa do Antiochie. Sv. Ján Zlatoústý sa neskôr ako archiepiskop často vo svojich poučeníach vracal k téme «pôst» a upozorňoval na to, že každý musí vedieť, čo chce dosiahnuť vo svojom živote. Pôst nesmie byť namierený proti nášmu telu, ale proti nezriadeným žiadostiam nášho egoizmu a hriechu. Preto pôst nikdy nemá byť taký, aby zničil telo, ale len taký, aby zničil hriech.

Rok 380 – prijatie diakonského svätenia

V Antiochii ho s veľkou radosťou privítal patriarcha Meletios a krátko po jeho príchode ho vysvätil na diakona. Kedysi odrieknuť vysoký stav episkopa, Ján teraz pokorne prijíma diakonskú službu. Vrátil sa do sveta, ale už nie ako jeho otrok, ale ako cieľavedomý činiteľ, ktorý je schopný ho s pomocou Božou pretvoriť. Povinnosti diakona boli vo vtedajšom čase veľmi náročné. Okrem plnenia príkazov episkopa a služby v cirkvi sa musel starať o rôzne telesné i duchovné potreby chorých a chudobných kresťanov. Bolo potrebné, aby navštevoval nemocných, potešoval a ošetroval umierajúcich, pomáhal nemajetným – a predovšetkým sám zaobstarával ekonomické prostriedky na túto kresťanskú dobročinnosť.

V púšti sa Ján staral iba o to, aby spasil svoju vlastnú dušu. Teraz sa však musel starať aj o spásu duší mnohých iných, a často aj o ich hladné telo. Bola to vyčerpávajúca služba, ale diakon Ján ju

robit s láskou. Keď bol advokátom, obraňoval bohatých, ktorí mu za to dobre platili, teraz naopak obraňoval nemajetných, ktorým často musel dávať peniaze sám... V púšti si posilnil ducha a očistil srdce natoľko, že získal schopnosť vidieť Boha sídliaceho vo svojom vlastnom vnútri, teraz ho však spoznal schovaného vo svojich blížnych, v ľuďoch plných biedy, problémov, v ich chorobách a trápení všetkého možného druhu.

V čase svojej diakonskej služby Ján napísal ďalšie prekrásne úvahy *Tri slová o podvižníkovi Stahirijovi*, v ktorých potešuje istého svojho priateľa nachádzajúceho sa v stave hlbokého smútku, poukazujúc mu na nebezpečenstvo tohto jeho stavu a dokazujúc, že všetko, čo sa v živote prihodí, sa stáva pod vedením Božej Prozreteľnosti a Boh vie všetko zlo obrátiť na naše dobro.

Ďalej napísal úvahy neobyčajnej hodnoty *O panenstve a K mladej vdove*. V týchto ukazuje výhody a krásu panenského stavu i pravého vdovstva, pričom zdôrazňuje hrdinský život svojej vlastnej matky, ktorá našla dostatok útechy i vo svojom vdovstve, tým, že sa úplne zasvätila výchove a starostlivosti o svojho syna. V tom čase napísal i svoju knihu: *O kňazstve* (ide o knihu odlišnú od vyššie spomínanej pod názvom *Šesť slov o kňazstve*).

Rok 386 – sv. Ján Zlatoústy – svjaščenik

V stave diakona Ján slúžil päť rokov. Medzitým zomrel staručký Meletios, episkop-patriarcha Antiochie, a na jeho miesto bol vybraný Jánov bývalý učiteľ presbyter Flavián. A práve on, poznajúc krásu a hĺbku Jánovej duše, vysvätil svojho bývalého žiaka do stavu presbytera (kňaza). Ján mal vtedy 39 rokov.

Antiochia bola už v tom čase najbohatším mestom Východu. Žilo v nej okolo 200.000 obyvateľov, z ktorých však ešte dobrá polovica boli pohania a židia, zvyšok obyvateľstva bol už kresťanský. Nový episkop-patriarcha Flavián (381-404) dal presbyterovi

Jánovi v jeho dušpastierskej činnosti v Antiochii úplne voľnú ruku. Ján poznal Antiochiu ako svoju vlastnú dľaň, veď to bolo jeho rodné mesto. S veľkou horlivosťou sa vrhol do práce. Použil pritom všetky dary, ktoré dostal od Hospoda Boha, a to predovšetkým svoju neobyčajnú výrečnosť znásobenú pôsobením Svätého Ducha (Ján sa pred každou svojou kázňou dlho modlieval).

Sv. Ján Zlatoústý – výborný kazateľ

A účinky nedali dlho na seba čakať, chrám, ktorý vysluhoval, bol čoskoro doslova napraskaný do posledného miestočka. Antiochijčania boli prekvapení nevídanými rétorickými schopnosťami mladého kňaza. V nezvyčajne hojnom počte sa hrnuli i pohania. Dychtivo počúvali kázne, a to i napriek tomu, že oduševnený kazateľ neľútostne bičoval všetky ich neduhy, ktoré v tom čase panovali nielen v Antiochii, ale i v iných veľkých mestách Rímskej ríše. Boli veľmi prekvapení a udivení aj preto, že Ján svoje kázne nikdy nečítal, všetko hovoril priamo z hlavy a z každého jeho slova bolo cítiť, že ono vychádza zo srdca rozpaleného neobyčajnou láskou k Hospodu Bohu. Preto jeho homílie mali tak obrovský úspech. Bolo to nielen vďaka jeho neobyčajným rečníckym schopnostiam, dôslednému poznaniu Svätého Písma, ale predovšetkým vďaka jeho neobyčajnej láske k svojim veriacim, ktorú z jeho kázní všetci cítili. Počúvajúc sa nemohli nasýtiť jeho rozprávaním. So zatajeným dychom hltali každé jeho slovo. Čoskoro sa v cirkvi objavili rýchlípisci, ktorí si narýchlo zapisovali jeho kázne a tie potom dávali, alebo i výhodne predávali mnohopočetným záujemcom.

Jeho kázne sa čítali dokonca i na tržniciach a niektorí sa ich učili naspamäť. Keď mal Ján kázať, celé mesto vrelo. Všetci sa ponáhľali na miesto ohlásenej kázne. Ľudia prerušovali svoju prácu a prichádzali v húfoch. Domov si odnášali nielen hlboký estetický zážitok, ale i prenesmierny poklad Božieho Slova – Slova, ktoré v ži-

vote mnohých začalo čoskoro klíčiť a prinášať bohaté ovocie dobrých skutkov. Pohanské obyčaje a neduhy sa pozvoľna začali z mesta vytrácať, tak, ako sa tratí jarný sneh...

Prímenie «Zlatoústý»

A práve týmto obrovským úspechom možno pripísať aj skutočnosť, že Ján ešte ako kňaz získal medzi ľuďom prímenie-titul «Zlatoústý» (po grécky «Χρυσοστόμος» [čítaj *Chrysostomos*], z gr. «χρυσοῖς» *zlatý, urobený zo zlata* a gr. «στόμα» *ústa*). Oficiálne sa tento jeho titul stal v Cirkvi užívaným až na Chalcedonskom ekumenickom koncile v roku 451, teda až 44 rokov po jeho smrti, ale jednoduchý ľud a jeho súčasníci ho takto nazývali ešte počas jeho života.

Rok 388 – proticisárska vzbura v Antiochii

Prešli dva roky jeho kňazstva v Antiochii. V roku 388 sa v celom impériu chystali veľké oslavy. Cisár Teodozios – Imperator Caesar Flavius Theodosius Augustus (379-395) potrebujúc na oslavy veľa peňazí, prikázal všetkým veľkým mestám, aby zaplatili mimoriadnu daň. Boháči sa vzbúrili, poštvali chudobný ľud a tento sa vrhol na gubernátorov dom tak, že správcovi provincie (gubernátorovi) sa ledva podarilo ujsť zadným vchodom.

Rozvášnený ľud vtrhol do budovy a tu uvidel sochy cisára Teodozia a jeho už nebohej manželky cisárovnej Flacilly. Zvýšením daní rozzúrený dav, cítiac v sochách akoby osobnú prítomnosť panovníka, sa vrhol na sochy a vylial si na nich všetku svoju zlosť, takže za malú chvíľu z nich zostali len úlomky a črepiny. Bola to neslýchaná urážka cisárskeho majestátu pokladaná za velezradu najvyššieho stupňa.

Cisár Teodozios bol miernej povahy, dalo by sa teda očakávať, že odpustí rozvášnenému mestu rozbitie svojej vlastnej sochy, ale keďže spolu s ňou bola zneuctená aj socha a s ňou i pamiatka jeho milovanej manželky (ktorá v tom čase už bola mŕtva), to ho straš-

ne ranilo. Dozvediac sa o udalosti dal okamžitý príkaz vojsku zaujať mesto. Antiochii hrozilo spustošenie, zhabanie majetkov, hromadné popravy a odvádzanie do otroctva. Toto všetko si ľudia v meste uvedomili až na druhý deň, keď už bolo neskoro. Nastalo panické zdesenie a plač. Ľudia zúfalo zalamovali rukami, na očiach a tvárach bolo vidieť desivý smútok a mučivú neistotu. Medzitým sa cisárovo vojsko nezadržateľne blížilo k mestu...

Ján bol sám veľmi prekvapený nečakaným zvratom udalostí. Spolucítil s ovečkami jemu zverenými, ktoré tak miloval, ako len otec miluje svoje deti. Beznádejný národ hľadal posledné útočisko pri jeho nohách v cerkvi. V tomto čase sa začalo rodiť i jeho ďalšie perfektné dielo *Besedy o sochách* – sú to vlastne myšlienky z jeho vtedajších kázni, v ktorých otvorene poukázal na nerozumnosť a hanebnosť skutku, ktorý náhle uvrhol celé mesto do smrteľného nešťastia, ale nezabudol ani na slová útechy. Pripomínal ustrašenému zástupu v čase, keď pred dverami stála už trestná výprava rozhnevaného cisára, nekonečné milosrdenstvo Božie a Jeho neohraničenú moc a dobrotu. Ľud opúšťal cerkov vždy viac a viac pokojnejší a odovzdanejší do vôle Božej. V srdciach sa rodila nádej, všetci sa vrúcne modlili k Otcovi na nebesiach, aby obmäkčil srdce cisára.

Staručký antiochijský patriarcha Flavián sa neodkladne vybral do hlavného mesta Rímskej ríše do Konštantinopola (Carihradu), aby uprosil alebo aspoň zmiernil cisárov hnev. Prišiel však neskoro. Cisár sa o vzbure a zničení sôch dozvedel veľmi rýchlo a v návale hnevu nemeškal s trestnou výpravou. Keď staručký Flavián došiel do hlavného mesta, rozkazy už boli dávno vydané a rozhnevanej cisár ho nechcel ani prijať.

Do Antiochie došlo vojsko. Začalo vyšetrovanie a hromadné zatváranie vinníkov. Súd pokračoval už tretí deň, keď vyšetrovateľov v ich práci zastavili akýsi neobyčajní vychudnutí a zarastení muži v chudobných rúchach. Boli to pustovníci z okolitej púšte.

Nemali nič spoločné s Antiochiou, ani so zločinom jej obyvateľov, nebáli sa nikoho a slúžili len Bohu. Keď sa do počuli o nebezpečenstve, láska im nedovolila, aby spokojne žili vo svojich jaskyniach na púšti a preto prišli nešťastným ľuďom na pomoc. Medzi nimi vynikal starec menom Makedonios.

Chytiac plášť jedného zo sudcov úpenlivo prosil o príhovor pred cisárom za nešťastné mesto. Hovoril:

— Ved' aj cisár je človek – keď zahubí ľudí podobných jemu len pre svoj hnev, či bude schopný ich aj vzkriesiť? Nech si spomenie na hnev Boží...

Sudcovia váhali. V ten deň mali byť popravení prví odsúdenci. Veľká skupina nešťastníkov odsúdených na smrť už čakala na rýchlo vybudovanom popravisku. Vysokí vojenský hodnostári a vyšetrovatelia sa pobrali na poradu na miesto vykonania prvého rozsudku. Na ceste k popravisku ich čakalo ďalšie prekvapenie: všetci episkopi a kňazi Antiochie im vošli do cesty a pokorne, ale nájstojčivo prosili za svoj ľud. Boli pevne rozhodnutí radšej zomrieť spolu so svojimi ovečkami, ako ustúpiť. Na tolku lásku neboli pripravení ani tvrdí vojaci. Ich nevšímavé a necitlivé, vojnu stvrdené srdcia začali vnímať tajomstvo kresťanskej lásky. Vykonanie rozsudkov bolo pozastavené a jeden zo sudcov menom Kesarios sa okamžite vydal na cestu k cisárovi, aby ho informoval o neočakávanej zmene situácie v meste a o kajúcom stave obyvateľstva.

Milosť Božia vyprovokovaná vrúcnou modlitbou začala prinášať svoje plody. Keď sa cisár dozvedel o žiali a ľútosti, akú majú obyvatelia mesta za svoj čin, stal sa povolnejším. Konečne vypočul aj staručkého episkopa Flaviána, ktorý ešte stále tpezlivo čakal na cisársku audienciu. Zjav svätého episkopa, jeho pokora a láska, urobili na cisára tak hlboký dojem, že jeho slová, ktoré mu prenikli až na dno duše, urobili zlom v celej veci. Staručký episkop ho upozornil, že keď on

neutíši svoj hnev, je nad ním ešte Hospod' Boh... Reč podporená modlitbou desattisícov kresťanov z Antiochie mala na cisára veľký vplyv.

Mesto Antiochia dostalo milosť. Episkop Flavián sa celý natešený vrátil domov, oznamujúc radostný koniec nešťastia, ale zvest' o omilostení ho predbehla. Ľud vybuchujúci radostou ho čakal už pred bránami mesta. Jeho príchod sa zmenil na triumf.

Táto udalosť, jedna z mnohých, poukazuje na nezastupiteľnú roľu, akú malo kresťanstvo na zmäkčenie vtedajších surových pohanských mravov a zvyklostí, ba kresťanstvo dokonca spôsobilo i postupný zánik samého otroctva ako takého.

Svjaščenik Ján Zlatoústý bol v tom čase u všetkého antiochijského ľudu tak obľúbený, že stačilo, aby odišiel len na niekoľko dní z mesta, už ľudia smútili, pociťujúc to ako veľkú újmu, pretože nemohli počúvať jeho kázne plné útechy a lásky. A keď sa znova vrátil, tak v celom meste bola akoby slávnosť.

Sv. Ján Zlatoústý proti tleskaniu v cirkvi

Ján netúžil po sláve a raz, keď na konci jeho kázne začali ľudia spontánne tleskať, povedal skrúšeným hlasom:

— ... *Neželám si vašich potleskov, ani tohto šumu, všetko, čo si prajem, spočíva v tom, aby ste v tichosti vypočuli všetko, čo vám rozprávam a aplikovali to vo svojom živote... Veď vy nie ste v divadle, nie ste pred hercami, tu je duchovná škola a vy musíte dokázať, že ste ma počúvali – svojimi skutkami. Iba vtedy budem cítiť odmenu za svoje námahy (17. Beseda na Matúša).*

Rok 395 – politické zmeny v Rímskej ríši (rozdelenie ríše)

Roku 395 zomrel cisár Teodozios a s ním sa skončila aj najslávnejšia éra Rímskej ríše. Ostali po ňom synovia Arkádios a Honorios, ktorým otec, aby predišiel nezhodám, rozdelil ríšu na dve časti. Východ dostal syn Arkádios, Západ – Honorios. Keďže Arkádios bol ešte

veľmi mladým a neskúseným, namiesto neho vládol prakticky jeho sluha Eutrópios.

Roku 397 zomrel konštantinopolský archiepiskop (patriarcha) Nektarios (381-397). Keď sa jeho smrťou uvoľnilo dôležité miesto cirkevnej hierarchie, mladý cisár nevedel, koho navrhnúť na zodpovedný úrad. Eunuch Eutrópios mu poradil práve znamenitého kazateľa z Antiochie – kňaza Jána Zlatoústeho.

Sv. Ján Zlatoústy do Konštantinopola (Carigradu)

Vedelo sa však veľmi dobre, že sa obyvatelia Antiochie svojho obľúbeného kazateľa len tak ľahko a dobrovoľne nevzdajú. Keďže násilné preloženie by mohlo vyvolať, ako obyčajne, nepokoje, ba i krviprelievanie, čo v tých časoch nebolo nijakou zriedkavosťou, rozhodli sa použiť lesť. Keďže správne predpokladali, že sv. Ján Zlatoústy tiež dobrovoľne nebude chcieť prijať archiepiskopský stolec, pod akousi zámenkou ho vylákali za mesto, kde ho naložili do koča a odviezli rovno do Konštantinopola. Až na ceste Ján pochopil ich zámer, ale už sa nedalo nič robiť, a preto v plnej pokore a odovzdanosti do Božej vôle sa upokojil. Ešte raz uprel posledný pohľad na milované mesto Antiochiu, vediac, že sa tu už pravdepodobne nikdy nevráti. Čo sa aj stalo...

Rok 398 – sv. Ján Zlatoústy – archiepiskop (patriarcha)

Cisár ho privítal s veľkou slávou a pompou. Na chirotonizáciu prišlo nezvyčajné množstvo episkopov, ktorí pod vedením alexandrijského patriarchu Teofila (385-412) vysvätili (rukopoložili) Jána do stavu archiepiskopa konštantinopolského. Takto sa Božou Prozreteľnosťou skromný kazateľ, disponujúci prenesmiernym talentom a vynikajúci svätosťou, stal najvyšším hierarchom-svätitelom cisárskeho hlavného mesta Rímskeho impéria.



Je potrebné pripomenúť, že ešte v tom čase konštantinopolský archiepiskop nemal titul «patriarcha», i keď patriarchálne právomoci už na svojom kánonicky stanovenom území mal a dokonca od roku 381, teda od I. Konštantinopolského ekumenického koncilu (3. kánon) mal medzi episkopmi sveta hned prvé miesto, čo sa týka honoru (úcty), po pápežovi rímskom. Teda, čo sa týka vplyvu, konštantinopolský archiepiskop bol po pápežovi druhým najvplyvnejším episkopom sveta. A práve na toto miesto bol vysvätený roku 398 sv. Ján Zlatoústý.

Pred rokom 381 bol však prvým najvplyvnejším episkopom sv. Cirkvi po pápežovi alexandrijský archiepiskop-patriarcha. Aj pre tento dôvod žiarliaci alexandrijský patriarcha Teofil neskôr tak znepríjemňoval život sv. Jánovi Zlatoústemu a pričínil sa i o jeho neplatné a nespravodlivé vyhnanstvo...

Nový cirkevný úrad, ktorý prijal sv. Ján Zlatoústý bol nielen veľmi vysoký, ale i zodpovedný a ťažký. Konštantinopol bol centrom celej Východorímskej ríše, ktorá v tom čase sústreďovala nielen politický, ale i kultúrny a ekonomický život celého Rímskeho impéria. Západná časť Rímskeho impéria bola totiž v tomto čase po mnohých devastačných vojnách veľmi zaostalá. Okrem iného, bol to i jeden z hlavných dôvodov, prečo sa rímski imperátori presťahovali viacej na Východ a opustili Rím zameniac ho za Konštantinopol. Aj kresťanstvo bolo na Východe v porovnaní so Západom už hlbšie zakorenené. To malo však i negatívne stránky, pretože čulý náboženský život prinášal so sebou i mnohé herézy, proti ktorým museli východní episkopi a cirkevní Otcovia viesť urputný boj, a to nielen na stránkach polemických spisov, ale hlavne na ambonoch.



V čase príchodu sv. Jána Zlatoústeho do Konštantinopola (Carihradu) v celom impériu veľkou silou zúril arianizmus. Bola to nebezpečná heréza, ktorá popierala božstvo Isusa Christa. Archiepiskop Nektarios, ktorý bol predchodcom Jána Zlatoústeho, bol síce výborným a veľmi vzdelaným a nábožným hierarchom, ale pre svoj pokročilý vek a jemnú povahu bol príliš slabý na svoju funkciu. V čase jeho smrti bola sv. Cirkev v hlavnom meste Rímskej ríše v zjavnom neporiadku.

Sv. Ján Zlatoústy opäť rázne proti potleskom v cirkvi

Ján bol týmto žalostným stavom sv. Cirkvi v hlavnom meste Konštantinopoli veľmi prekvapený. V Antiochii bol ľud taký, aký bol, pre svoju nerozumnosť, tu však – pre svoju rozkošnosť a prepychový život. I tu prichádzali veľké masy ľudu počúvať jeho kázne, i tu sa na nich ozýval potlesk... ale Ján cítil a vedel, že tento potlesk nie je tak úprimný, ako bol v Antiochii. Jeho slová málokto prijímal do svojho srdca. Ľud prichádzal do cirkvi ako na divadelné predstavenie. Daromne ich upozorňoval, aby na jeho kázňach zachovali ticho a svoj obdiv a radosť nevyjadrovali potleskom...

Raz k nim prehovoril takto:

— *Kázali i apoštoli, a my nikdy nečítame, žeby ich kázne boli prerušované potleskom. Isus Christos hovoril k ľuďom na hore, a keď On hovoril, nebolo počuť žiadne výkriky. Pre cerkov nie je nič dôstojnejšie ako ticho a skromnosť. Šum a krik patria do divadla, do kúpeľov, na verejné námestia, svetské slávnosti. Prejav našich slov potrebuje pokoj, sústredenosť, ja vás prosím...* (30. Beseda na Skutky apoštolov).

No tento zlý obyčaj bol v hlavnom meste tak zakorenený, že Jána stálo neobyčajne mnoho námahy, aby ho odstránil.

Žiadne hostiny, naopak, podpora chudobných vrstiev obyvateľstva

Jeho predchodcovia mávali vo zvyku chodievať na hostiny a zdvorilostné návštevy k bohatým a vplyvným ľuďom. Išlo o rozličné zdvorilostné pozvania, ktoré sa niektorí jeho predchodcovia báli odmietnuť, aby pozývajúcich neurazili a neuškodili takto mladej, rozvíjajúcej sa Cirkvi. Tieto návštevy však bolo potom potrebné vracať... atď.

Ján Zlatoústy bez akýchkoľvek okolkov odmietol pokračovať v týchto obyčajoch. Jeho jedálny lístok bol veľmi jednoduchý a skromný a svoje dôchodky, ako obyčajne, využíval na skutky milosrdenstva. Dvere jeho domu boli stále otvorené, ale nie pre prázdnych pochlebova-

čov, ktorí dokázali len zabíjať drahocenný čas. Do jeho domu mali prístup všetci chudobní ľudia, ktorí sa naozaj trápili, a to ako po duchovnej, tak i materiálnej stránke. Zakladal a vydržoval nemocnice, sirotince, starobince a útulky pre pocestných...

Sv. Ján Zlatoústý proti divadelným predstaveniam

V niektorých obdobiach roka sa cerkvi Konštantinopola nápadne vyprázdňovali. Bolo to v čase divadelných predstavení a hier. Archiepiskop neľútostne pranieroval i tento nezdravý jav, nie preto, žeby bol zaujatý proti kultúre a vzdelaniu (veď v tom období sv. Cirkev a monastiry boli jedinými centrami všeobecného vzdelania a kultúry), ale preto, že tieto predstavenia narušovali priebeh bohoslužieb, intenzívne kazili v meste morálku a propagujúc pohanské neresti a zverské obyčaje, robili národ viacej surovým a bezohľadným...

Podpora baziliánskych monastyrov

Sv. Ján Zlatoústý sa sústredil na upevňovanie viery medzi ľuďom a na odstraňovanie veľmi rozšírenej sekty arianizmu. Veľmi mu v tom pomáhali monastiry, ktoré boli vždy centrom nielen kultúry, ale najmä pravovernosti. Ján, ako archiepiskop, preto nezabudol ani na zveľaďovanie týchto centier, teda monastyrov. V tom čase boli monastyrské praktiky na Východe, v porovnaní so Západom (kde sa monastyrský život ešte len prebúdzal), už na veľmi vysokej úrovni. Veď kolískou monastyrov boli práve východné púšte.

Misie Zlatoústeho medzi Slovanmi

Sv. Ján Zlatoústý sa venoval i misiám, vysielal misionárov k pohanským Skýtom (tak Gréci nazývali maloázijských Slovanov – predchodcov Rusínov), podobne venoval veľkú starostlivosť slovanským Gótom (presnejšie Gétom, tj. Slovanom keltského pôvodu), ktorí vo veľkom počte slúžili v meste ako vojaci. Dokonca týmto

slovanským národom vysvätil i vlastných kňazov a diakonov, ktorí takto už na počiatku 5. st. hlásali svojim súkmeňovcom v Malej Ázii vieru v Isusa Christa vo vlastnej rodnej reči. V hlavnom meste im dal postaviť aj cerkov, ktorú zasvätili sv. Pavlovi, apoštolovi pohanov. Ako historické dokumenty dosvedčujú, i sám sa často zúčastňoval na ich bohoslužbách.

Zemetrasenie v Konštantinopole

V prvých rokoch jeho episkopstva postihlo Konštantinopol jedno z najstrašnejších zemetrasení, aké mesto počas svojej histórie kedy zažilo. Zem sa poskrúcala a zvlnila, akoby vlny na mori, domy sa rúcali... Ešte väčšia bieda prišla po katastrofe: zlodeji začali vykrádať poškodené obydlia, neštítli sa ani vrážd, a aby v trme-vrme zahladili po svojej činnosti stopy, podpaľovali za sebou všetko. I samotná rodina cisára sa zachránila iba útekem. Avšak aj v týchto hrozných časoch, ktoré postihli mesto, bol konštantinopolský archiepiskop Ján stále na svojom mieste. I vďaka jeho autorite bol v meste čoskoro znova nastolený poriadok a pokoj.

Intrigy na cisárskom dvore a zrušenie azylového práva cerkví

Po nejakom čase vplyv eunucha Eutropia – hlavného cisárskeho radcu, vzrástol natoľko, že si začal robiť ambície na samotný cisársky trón. Začal všelijakými intrigami utláčať, gniaviť, ba aj vraždiť všetkých, ktorí mu boli nepohodlní, alebo mu nejako stáli v ceste.

V tom čase mali kresťanské cerkvi právo azylu, tj. ak odsúdenec vošiel do chrámu a zotrval v ňom, štátne orgány naň nemali právo položiť ruky. No Eutropios sa postaral, aby toto právo azylu bolo zrušené, lebo stálo v ceste jeho mnohým nezákonným popravám a pod. Sv. Ján Zlatoústy ostro vystúpil proti tomuto zrušeniu, nič však nepomohlo. Zdalo sa, že Eutropios je všemocný...

Jedného dňa však, keď Eutropios urazil cisárovu manželku, je-

ho osud bol spečatený. Cisárovná prišla so svojimi malými deťmi k cisárovi-manželovi prosiac ho o ochranu. Eutropios bol odsúdený na smrť. A vtedy utiekol do katedrálneho chrámu Jána Zlatoústeho, hľadajúc ochranu a azyl, ktorý sám nechal zrušiť. Archiepiskop plný Christovho milosrdenstva sa vtedy celým svojim vplyvom, aký mal na cisárskom dvore, postaral, aby mu bol trest smrti úplne odpustený. Chýr o tomto nezvyčajnom skutku milosrdenstva sa rozniesol po celom cisárstve (*Homília na Eutropia eunucha, o človekovi, ktorý sa svojou lútosťou zachránil a spasil*). Tento konkrétny príklad milosrdenstva voči nepriateľovi pritiahol do cerkví Konštantinopola viacej pohanov než stovky kázni a prázdnych slov bez príkladu. Kázne sv. Jána Zlatoústeho mali i preto tak veľký úspech, lebo boli každý deň podložené stovkami dobrých skutkov zo strany jeho samého.

Rok 401 – rázny postoj voči nešvárom v Cirkvi

Episkopi zo susedných eparchií sa začali čoraz viacej obracať k sv. Jánovi Zlatoústemu o pomoc a radu. V Malej Ázii bolo v tom čase i mnoho nehodných a sektárskych episkopov. Archiepiskop Ján svedomite vyšetroval hlavne konflikty, ktoré nastávali v súvislosti s podplácaním a chirotoniou episkopov za peniaze (tj. hriech simonie). V dôsledku čoho dával neraz príkaz nekompromisne zosadiť nehodných episkopov a na ich miesto ustanovil nových. Takto sa však začali množiť i jeho osobní nepriatelia, ktorí začali túžiť po jeho odstránení...

Nehodní episkopi v opozícii proti sv. Jánovi Zlatoústemu

I v samotnom Konštantinopole sa našli episkopi a kňazi, ktorí v honbe po peniazoch tajne podkopávali nohy prísneho Jána Zlatoústeho. Veľkú rolu tu hrala aj záviť jeho úspechov. Nepriatelia šířili o ňom klebety a ohovárky najrozličnejšieho druhu. Nenávideli ho i manželky bohatých úradníkov, proti ktorým vystúpil v niektorých svojich kázňach, že sa totiž prílišne ozdobujú a utrácajú, a tým nepriamo

nútia svojich manželov zdierať chudobný ľud. A práve tieto ženy sa stali jeho najosudnejším a najzarytejším nepriateľom.

Nad hlavou archiepiskopa sv. Jána Zlatoústeho sa začali zbierať chmáry, a on o tom vedel, ale nebál sa. Bol stále odovzdaný do vôle Božej a svoju nádej skladal iba na Hospoda Boha. Nevšimal si nespravodlivé klebety, ani ohovárania. K jeho tajným nepriateľom sa čoskoro započítal aj alexandrijský patriarcha Teofil, ktorý sám poškuloval po archiepiskopskom kresle v Konštantinopoli a pre svoje pokrytectvo a zaliečavú povahu bol mimoriadne obľúbený i u samého cisára. Už vtedy, keď roku 397 zomrel archiepiskop Nektarios, alexandrijský Teofil si robil nárok na jeho miesto. Keď si však cisár vybral Jána Zlatoústeho, naoko sa podrobil a ako hlavný svätiteľ sa zúčastnil rukopoloženia Jána na archiepiskopa Konštantinopolského.

Krivé svedectvo proti mníchom tzv. «dlhým bratom»

V tom čase, podobne ako aj na iných púštiach, aj v Skýtskej púšti žili pustovníci. Medzi nimi vynikali štyria, ktorých volali «dlhí bratia» (pretože boli vysokého vzhľadu). Patriarcha Teofil prehovoril dvoch z nich, aby prišli do Alexandrie, kde ich vysvätil na kňazov. Avšak títo, keď po určitom čase lepšie spoznali jeho život, začali mu vyčítať mnohé chyby. Zato ich obvinil z tzv. origenovej herézy. Dokonca zvolal i miestny synod, kde samozrejme pozval len svojich prívržencov, a tam ich nechal odsúdiť ako heretikov. A keďže pochádzali z monastýra z púšte, obvinenie z herézy padlo i na všetkých tamojších mníchov. Bol preto vydaný príkaz napadnúť ich monastýr a podpáliť ho.

Na čele ozbrojenej trestnej výpravy išiel samotný alexandrijský patriarcha Teofil. Prekvapení a nič netušiaci mnísi sa zachránili iba útekom. Jeden z nich v monastýre zhorel. Títo úbožiaci sa neskôr obrátili na jeruzalemského patriarchu so žiadosťou o pomoc, keďže však nič nedosiahli, požiadali o pomoc konštantinopolského archiepiskopa Jána.

Príhovor sv. Jána Zlatoústeho u cisára

Ján Zlatoústý súhlasil s tým, že sa za nich prihovorí u cisára, avšak bol si vedomý platnosti kánonického pravidla, podľa ktorého sa jeden patriarcha nemá miešať do záležitostí druhého v jeho kánonickom teritóriu. A potom tu išlo o nebezpečné obvinenie z herézy. Preto sa rozhodol napísať patriarchovi Teofilovi utišujúci zmierlivý list plný lásky, v ktorom ho prosil, aby záležitosť ešte lepšie prešetril a nebol tak tvrdý k poškodeným mníchom.

Avšak nadutý Teofil, keďže všetko zlo pochádzalo prakticky od neho, pokladal už tento samotný list za veľkú urážku, a preto Jánovi odpovedal neobyčajne hrubo. Medzitým «dlhí bratia» vidiac, že sa vec akosi nehýbe, sami podali žalobu obviňujúcu patriarchu Teofila na cisársky dvor. V obvineniach uviedli aj iné priestupky a surovosti spomínaného hierarchu.

Krivé obvinenie z herézy určené na zničenie Zlatoústeho

Podrobnejším prieskumom veci sa vyjavilo, že obvinenia proti Teofilovi sú pravdivé, a preto mal zasadiť súd, ktorému z rozhodnutia cisára mal predsedáť Zlatoústý. Tento však z obavy, aby nenastal rozkol vo sv. Cirkvi, neprijal návrh a odriekol sa predsedníctva súdu. Tým však Teofil, ktorý už obdržal aj predvolanie na súd, získal čas. Namiesto vďačnosti k Jánovi ho začal ešte viac nenávidieť. Vo svojej zlobe nečakal, kým ho odsúdi, ale prešiel do priameho protiútoku. Rozhodol sa odstrániť Jána Zlatoústeho a postaviť na jeho miesto niekoho, kto by mu bol zaviazaný. Začal s obvinením sv. Jána Zlatoústeho, že aj on je heretikom (origenistom), keď sa ujal veci «dlhých bratov», a ako taký nemôže ďalej zaujímať prestol hlavného mesta. Do svojho diabolského plánu zapojil všetkých nepriateľov sv. Jána Zlatoústeho a všetkých jeho neprajníkov. Podarilo sa mu oklamať i znamenitého Epifána Cyperského, ktorý už dlhšiu dobu študoval tzv. «origenovu herézu». A tento bez toho, aby vec sám

prešetril a osobne sa porozprával s Jánom, pobral sa priamo do Konštantinopola a tu unáhlene začal podnikat' kroky, aby z archiepiskopského prestola bol odstránený nebezpečný "heretik".

Unáhlený Epifanos sa rozhodol, že v katedrálnej cirkvi počas slávnostných bohoslužieb verejne odsúdi všetkých prívržencov Origena a medzi nimi i sv. Jána Zlatoústeho. Keď Ján videl, čo sa robí, cítil v duši veľký smútok a pokorne sa snažil rozzúrenému starcovi Epifanovi všetko vysvetliť. Bol to iba prvý osobný rozhovor medzi týmito dvoma hierarchami a po ňom starec zväžiac Jánove argumenty začal prvýkrát váhať. Jeho neistotu zvyšovali i samé dobré chvály na sv. Jána Zlatoústeho, ktoré o ňom počul zo všetkých strán. Ale tu zasiahla zlomyseľná cisárová manželka Eudokia a znova ho pobúrila proti svätcovi. Už dávno totiž nemohla zniesť sv. Jána, ktorý vo svojich kázňach verejne vystupoval proti rozkošníckemu životu vyšších vrstiev v Konštantinopoli. Obzvlášť ho nenávidela preto, lebo keď raz chcela obrat' o všetok majetok istú vdovu a táto sa s plačom obrátila na archiepiskopa Jána o pomoc, tento sa jej ujal a prešetriac záležitosť zakázal Eudokii vstup do chrámu. A hneď nato mal kázeň o Eliášovi a Jezábel. Pričom všetok ľud porozumel, že tou Jezábel nemohol byť nikto iný ako cisárovná. Donášači to ihneď doniesli do jej uší a ona, na smrť urazená, teraz ľstivo presviedčala staručkého Epifana, aby neváhal odsúdiť Jána ako heretika.

Starec však, bol čistého srdca, a preto začal veľmi skoro chápať situáciu a odpovedal cisárovnej, že sa nepatrí dávať prejav emóciám a vec treba prešetriť. Eudokia vidiac, že sa staručký Epifanos začína postupne prikláňať na Jánovu stranu, zmenila taktiku boja a začala ho strašiť a otvorene sa mu vyhrážať. Zastrájala sa, že keď Ján nebude bezpodmienečne vyhnaný, sama sa zriekne kresťanskej viery, znovu otvorí pohanské chrámy a bude všemožne ničiť sv. Cirkev. Vtedy Epifanos pochopil, že hlavná príčina "heré-

zy” Jána Zlatoústeho spočíva v zlobe a pýche cisárovnej. Rozhodol sa teda bez toho, aby nejako uzatvoril prípad, čím skôr opustiť Konštantinopol a vrátiť sa do svojej eparchie. Na ceste domov (na Cyprus) však za záhadných okolností ešte na lodi náhle zomrel...!

Zatiaľ však ani Teofil nešetril peniaze a jeho agenti získavali ďalších spojencov proti archiepiskopovi Jánovi. Veľmi sa potešil, keď sa dozvedel, že na čelo celej opozície sa postavila sama cisárovná a tá tiež nešetrila finančnými prostriedkami, ani časom.

Rok 403 – príchod nehodného Teofila do Konštantinopola

Cisár Arkádios (395-408) o všetkom vedel. Mal úprimne rád sv. Jána, ale bol slabochom a nemal odvahy sa do ničoho miešať. V dôsledku jeho váhania sa situácia zo dňa na deň vyhrocovala.

Cisárovná Evdokia napísala list patriarchovi Teofilovi, v ktorom ho naliehavo prosila, aby čím skôr prišiel do Konštantinopola a zobral so sebou všetkých sebe naklonených egyptských episkopov. I keď sa jednalo o zjavnú nezákonnosť, prisľúbila mu ochranu a beztrestnosť. Podmienku mala jedinú: aby bol čím skôr zosadený archiepiskop Ján Zlatoústý. Teofil neváhal, okamžite si prenajal flotilu lodí a vyplavil sa do Konštantinopola. Lode boli naplnené drahocennými darmi, určenými na získanie ďalších prívržencov...

V auguste roku 403 flotila priplávala do Konštantinopola. Cisár Arkádios nechcel Teofila ani vidieť, ale zato cisárovná mala z jeho príchodu prenesmiernu radosť. Na jej radu dal patriarcha Teofil zvolať synod episkopov, aby odsúdil Jána. Keďže išlo o protiprávny a neplatný súd a bolo ho nebezpečné zvolávať do samotného hlavného mesta, kde bol Ján veľmi obľúbený, zvolali ho v Chalcedone, ležiacom na ázijskej strane prielivu. Väčšinu zúčastnených episkopov tvorili episkopi z Egypta, ktorých si priviezol Teofil sám. Išlo o ľudí podplatených alebo oklamaných.

Synod bol otvorený na predmestí Chalcedonu, ktoré sa volalo

«Pri dube». Učastných bolo iba 23 episkopov. Zostavili krivé obvinenie, ktoré sa skladalo z 29 bodov. Teraz potrebovali odpoveď Jána na toto obvinenie.

Obrana sv. Jána Zlatoústeho

Sv. Ján Zlatoústy videl zlobu obviniteľov a čudoval sa tomu všetkému. Nemohol pochopiť, ako dokázal alexandrijský patriarcha Teofil, ktorý bol ešte len nedávno sám v roli obvineného, tak rýchlo zmeniť situáciu vo svoj prospech a dokonca sa sám stať sudcom pravovernosti. Sv. Ján Zlatoústy zvolal právoplatný synod 40 episkopov z okolia a prehovoril k nim takto:

— *Proste Hospoda Boha za mňa, bratia, a ak milujete Isusa Christa, neodchádzajte od svojho stáda. Pre mňa sa však už priblížil čas strádaní a prijímú veľa obvinení a trápenia, musím už odísť z tohto života. Vidím, že satan nenávidiac moju prácu, zvolal proti mne synod. Ale vy sa pre mňa netrápate, spomeňte si na mňa vo svojich modlitbách.*

Táto reč všetkých prítomných veľmi prekvapila, takže mnohí vybuchli v hlasitý plač. Ján sa rozhodol vôbec neodpovedať na nezákonné “rozhodnutie” odporcov, lebo tým by len nepriamo uznal protiprávne zvolaný synod. K prítomným episkopom ďalej hovoril:

— *Nech sa more pení a búri, kameň jednoducho nemôže zmiest'. Nech sa zdvíhajú vlny, ale Isusovu loď potopiť nemôžu. Čoho sa máme báť? Či smrti? Ale, veď, pre mňa žiť je Christos a smrť je pre mňa oslobodenie. Báť sa vyhnanstva? Veď celá zem je Hospodinova i všetko na nej! Báť sa zhabania majetkov? Veď všetci vedia, že sme si nič nepriniesli so sebou na tento svet, tak nič ani nemôžeme so sebou vziať. Chudoby sa nebojím, bohatstvo si neželám, pred smrťou sa netrasiem. Modlím sa iba za jedno, – zakončil, – aby sme vytrvali v dobrom.*

Nespravodlivé a neplatné odsúdenie sv. Jána Zlatoústeho

Keďže Ján Zlatoústý sa nedostavil v určený termín na tento cirkevno-právne neplatne zvolaný “súd”, rozhodli sa ho odsúdiť v jeho neprítomnosti. Rozsudok zhrnul vinu v 32 bodoch, na základe čoho mal byť Ján pozbavený svojho vysokého archiepiskopského úradu v Konštantinopole a následne poslaný do vyhnanstva.

Záveru súdu boli predložené cisárovi na schválenie. Slabý cisár vidiac teraz pred sebou nielen neústupnú manželku, ale i synod episkopov, sa rozhodol pre riešenie, ktoré by podľa jeho názoru nastolilo konečne pokoj. Podobne ako kedysi Pilát obetoval Isusa Christa i keď vedel o jeho nevine, aj Arkádios obetoval Jána Zlatoústeho – podpísal rozsudok, a to i napriek tomu, že bol presvedčený o nevine odsúdeného... Okamžite boli poslaní vojaci, aby Jána odviekli do ďalekého vyhnanstva.

Odchod sv. Jána Zlatoústeho do vyhnanstva

Správa o Jánovom odsúdení, ako to v takýchto prípadoch nezriedka býva, sa dostala v predstihu medzi konštantinopolský ľud a ten sa s celou svojou odhodlanosťou postavil na obranu svojho drahého arcipastiera. Pri styku z vojskom však hrozilo krviprelievanie.

Sv. Ján Zlatoústý vidiac, čo sa deje, v snahe zabrániť násiliu tajne opustil svoje sídlo a sám sa vydal do rúk vojakov, ktorí ho ihneď deportovali do prístavu, naložili na loď a odoslali do mesta Prenet blízko Nikomédie v Malej Ázii.

Všetko sa udialo v tichosti pod ochranným rúškom noci. Ráno však pravda vyšla najavo. V meste preto vypukol nepokoj. Podráždený ľud sa začal búriť a zlé živly využili príhodnú situáciu na drancovanie. Všade sa ozývali výkriky na ukameňovanie alexandrijského patriarchu Teofila, ktorý bol všetkému na vine. A zaiste by k tomu aj došlo, keby tento z hlavného mesta zavčasu neušiel.

Konštantinopolský ľud bojuje za návrat sv. Jána Zlatoústeho – veľké zemetrasenie

Keď si národ nemohol utíšiť svoj hnev na Teofilovi, pohol sa smerom k cisárskemu palácu. Tam sa miešal krik pobúreného davu s plačom, rozžialený ľud raz prepukal v hlasitý plač a raz v hnev. Všetci žiadali len jedno, aby bol vrátený konštantinopolský archiepiskop Ján. Cisárovná Eudokia, ktorá stála v pozadí celej záležitosti, zostala však neoblomná.

V ten istý deň Konštantinopol postihlo strašné zemetrasenie. Veľká časť cisárskeho paláca sa zrútila, a to práve tá, ktorú obývala cisárovná. Na smrť preľaknutá veľkou hrôzou to sama pokladala za Božiu výstrahu pre zločinný rozsudok, ktorý osnovala. Utekala k manželovi-cisárovi, hodila sa mu k nohám a s plačom ho prosila, aby odvolal rozsudok a zrušil Jánovo vyhnanstvo. Dostanúc povolenie od cisára, hneď napísala Jánovi skrúšený list, v ktorom ho prosila, by sa vrátil. Avšak ani vtedy nebola úprimná, ospravedlňovala sa, že ju k tomuto činu zvedli zlomyseľní ľudia... List bol opísaný viackrát a poslaný viacerými kuriérm, lebo sa nevedelo, kde sa práve Ján nachádza – bol totižto ešte len na ceste do vyhnanstva.

Návrat z prvého nespravodlivého vyhnanstva

Keď sv. Ján Zlatoústy obdržal list-rehabilitáciu, zabudol na všetky príkoria a nemeškajúc ani hodinu, vydal sa na spätočnú cestu. Pri jeho príchode bol celý prieliv Bospor pokrytý loďkami, ktoré mu vyšli proti. Konštantinopol vítal svojho svätiteľa. Celé mesto bolo v prístave.

Archiepiskop sv. Ján Zlatoústy však nechcel vojsť do mesta, kým nebude zvolaný druhý synod, ktorý by oficiálne odsúdil nezákonné zvolanie predošlého. Avšak naradostený národ už nechcel čakať na tieto formality a zanesol svojho archiepiskopa i proti jeho vôli do jeho rezidencie. Jána zložili z rúk až v jeho katedrálnom chráme. Unavený a vysilený udalosťami posledných hodín a dní, i

napriek všetkej svojej vyčerpanosti povedal ľudu krátku reč, v ktorej z hĺbky svojej duše ďakoval predovšetkým Hospodu Bohu. Ľud opäť plakal, tentoraz už z radosti...

Uznanie nevinu sv. Jána Zlatoústeho

Kánonický synod, na ktorý prišlo 65 episkopov, odsúdil nelegálny rozsudok a na pár mesiacov nastalo pokojnejšie obdobie. Ján horlivo pokračoval vo svojej pastierskej práci. Všetci jeho nepriatelia a neprajníci z obavy pred spravodlivosťou utiekli z Konštantinopola. Avšak bolo to len ticho pred blížiacou sa búrkou. Cisárovná sa pomaly spamätávala zo svojho preľaknutia a vo svojej pýche si čoraz viacej uvedomovala, že to bolo pre ňu veľké poníženie, keď musela ustúpiť. Čím viac zabúdala na strašné zemetrasenie, a čím viac opadával z nej strach pred Hospodom Bohom, tým viac stúpala jej zlosť a nenávisť voči Jánovi.

Zásah sv. Jána Zlatoústeho na provokatívne bohorúhanie

Nový konflikt nedal na seba dlho čakať. Asi dva mesiace po návrate Jána z vyhnanstva dala cisárovná vyhotoviť svoju sochu z čistého striebra a v sprievode hlučnej muziky a bubnovania ju provokačne, a to práve počas bohoslužieb slúžených Jánom Zlatoústym, postavila na hlavnom námestí Konštantinopola, rovno naproti chrámu sv. Sofie. Nechýbalo ani priame posmievanie sa Bohu a archiepiskopovi Jánovi.

Sv. Ján Zlatoústý opäť nemohol mlčať. Výstrednosť cisárovej dávala zlý príklad a pohoršenie pre obyvateľstvo hlavného mesta, ktoré bolo aj tak ešte z dobrej polovice pohanské. Socha cisárovej pripomínala totiž pohanský kult. Na jednej zo svojich kázní vtedy vystúpil so slovami:

— *Opäť besnie Herodiada, opäť sa krúti, tlieška a plače; opäť hľadá hlavu Jánovu...*

Intrigy cisárovnej

Keď sa cisárovná o tom dozvedela, pukala od hnevu a v návale zlosti opäť predstúpila pred cisára a naliehavo žiadala, aby bol zvolaný synod episkopov na zosadenie archiepiskopa. Znova poslala listy k alexandrijskému patriarchovi Teofilovi, aby okamžite prišiel do Konštantinopola a pod jej vedením podnikol rozhodujúce kroky na odstránenie nenávidenej osoby. Tento sa nemálo zradoval novej správe, avšak poučený nedávnymi skúsenosťami z Konštantinopola, kde len-len že nebol ukameňovaný, tentoraz postupoval omnoho opatrnejšie. Do hlavného mesta poslal namiesto seba troch sebe verných episkopov, ktorí aplikovali proti Jánovi pre katolícku Cirkev neplatné ariánske kánony, ktorými kedysi ariáni zaútočili proti sv. Atanáziovi Veľkému. Podľa týchto (ináč neplatných) kánonov, episkop, ktorý už bol raz zbavený úradu cirkevným synodom, nemôže znovu zaujať svoje predošlé miesto...

Druhé nespravodlivé a neplatné odsúdenie sv. Jána Zlatoústeho

Opäť sa zišiel nový nekánonický synod episkopov a podobne ako tamten «Pri dube», zosadil Jána Zlatoústeho.

Toto opätovné odsúdenie bolo dvojnásobne neplatné, pretože išlo o kánon heretikov, vôbec neplatný pre všeobecnú Cirkev a potom, sv. Ján Zlatoústy bol do úradu archiepiskopa schválený iným soborom episkopov, ktorí sa zišiel v počte 65 svätiteľov. Ale zloba neuznala žiadne argumenty. Ján bol odsúdený do vyhnanstva a rozsudok bol znovu podpísaný zbabelým a nerozhodným cisárom Arkádiom.

Rok 403 – psychologický tlak na sv. Jána Zlatoústeho

Cisár poučený neblahými predošlými skúsenosťami sa bál vydať príkaz na násilné odvedenie... Chcel, aby sa Ján vzdialil do brovoľne. Pri každej príležitosti preto cisár dával verejnosti na vedomie, že i keď sa Ján zdržuje v Konštantinopoli, už nie je právo-

platným hierarchom a má odísť. Takto napr. na sviatok Roždestva Hospoda nášho Isusa Christa roku 403 cisár odmietol prijať Božiu Eucharistiu (sv. príčastie) z rúk sv. Jána Zlatoústeho. Napätá situácia pretrvávala až do Paschy.

Rok 404 – násilné odvedenie sv. Jána Zlatoústeho od prestola

V predvečer svetlého dňa Paschy cisár poštvaný Eudokiou poslal Jánovi rozkaz, aby opustil cerkov. Avšak Ján odpovedal záporne:

– V žiadnom prípade nemôžem dobrovoľne opustiť svoje stádo, ktoré mi bolo zverené samým Isusom Christom. Pôjdem len pod hrozbou sily, ako tomu bolo i prvýkrát. Takto neponesiem pred Bohom následky za svojvoľné opustenie stáda.

Cisár váhal. Ale cisárovná si už nechcela nechať ujsť poslednú príležitosť. Svojim vplyvom dosiahla, že bol vydaný cisársky príkaz, aby bol sv. Ján Zlatoústý odvedený násilne.

Pascha – Velikdeň – svetlý sviatok Vzkriesenia Hospoda nášho Isusa Christa bol roku 404 sfarbený ľudskou krvou na červeno. Práve v tento deň, ako je zvykom na Východe, malo byť v Konštantinopole pokrstených niekoľko tisíc «ohlásených» (tj. katechumenov, ktorí ohlásili vstup do Cirkvi a po niekoľkých rokoch náuky a vzorného života mali na Paschu prijať tajomstvo krstu). Počas krstných obradov vtrhlo do priestorov chrámu vojsko pod vedením pohana Lucia, ktorý vykonal cisársky rozkaz s policajnou rutinou.

Svetlý sviatok Vzkriesenia Hospoda nášho Isusa Christa bol teda poškvrnený neprírodnými scénami divého násillia. Stalo sa to počas veseľného bdenia v noci zo 16. na 17. apríla roku 404. Kto sa postavil na obranu svätiteľa Jána, bol zabitý. Vojaci začali drancovať a všetko rozbiť. Duchovenstvo a tí, ktorí mali byť pokrstení, boli vyhnaní na priestranstvo pred chrámom. Vo veľkom neporiadku a trme-vrme bolo bohoslužobné náčinie ukradnuté a Božia Eucharistia pošliapaná...

Sv. Ján Zlatoústy v domácom väzení

Ján bol daný do domáceho väzenia, v ktorom bol dva mesiace. V tom čase sa obzvlášť veľa modlil a písal listy vplyvným episkopom Západu – i k pápežovi Inocentovi I. (401-417) a archiepiskopom Veneriovi mediolánskemu (milánskemu) a Chromatiovi akvilejskému. Títo, i keď s Jánom Zlatoústym hlboko spolucítili a urobili svojim vplyvom všetko čo mohli, neboli schopní mu pomôcť.

Pokusy o vraždu sv. Jána Zlatoústeho

V dome, v ktorom bol väznený, sa ho niekoľkokrát pokúsili jeho nepriatelia zavraždiť.

Raz chytili istého duševne chorého so skrytou dýkou, s ktorou chcel prekľznúť do domu. Druhýkrát sa akýsi otrok chcel silou mocou dostať ku archiepiskopovi Jánovi a keď sa ho strážnik pýtal, prečo ta chce ísť, z ničoho nič ho pichol dýkou... Tou istou dýkou bodol i ďalších dvoch, ktorí sa ho snažili zadržať. Vrah utiekol, avšak keď ho neskôr chytili, priznal sa, že dostal 50 zlatých, aby zabil Jána.

Dobrovoľný odchod do druhého vyhnanstva

Keď sa to dozvedeli veriaci, rozhodli sa strážiť dom zvonku. V meste panovala výbušná nálada, všetci boli podráždení, očakávala sa vzbu-
ra. Sv. Ján Zlatoústy tušiac približujúce sa ďalšie krviprelievanie, keďže bol už aj tak v domácom väzení odtrhnutý od svojho stáda, rozhodol sa odísť do vyhnanstva dobrovoľne. Rozlúčil sa so všetkými prítomnými, potom odišiel do prístavu, kde ho vojaci naložili na loď a odplavili tentoraz do Bitínie, do vyhnanstva na čiernomorskom pobreží Malej Ázie.

Požiar v Konštantinopole

Tesne po odchode svätiteľa vypukol požiar v jeho katedrálnom

chráme a zakrátko preskočil i na susednú budovu senátu. Odtiaľ sa rozšíril i na okolité stavby, pretože začal fúkať silný vietor, ktorý pomáhal ničivým, všetko požierajúcim nenásytným plameňom. Zhorela veľká časť najbohatšej štvrť mesta. Všetci to opäť pokladali za trest Boží, pretože bol urobený zločin na nevinnom človekovi. Avšak Zlatoústeho nepriatelia začali rozhlasovať správu, že to urobili prívrženci vyhnanca, a novú situáciu ihneď využili na zatýkanie “podpaľačov”. Obvinení boli vyšetrovaní istým pohanom, ktorý pri svojej práci používal surové donucovacie metódy, takže mnohí neprežili ani vyšetrovanie. Príčina požiaru však zostala i naďalej nevyjasnená...

Na archiepiskopské miesto sv. Jána Zlatoústeho zasadol prestárly rodný brat Nektaria zvaný Arsakios (404-405). Medzitým prenasledovanie pokračovalo. Boli zatýkaní všetci priatelia a sympatizanti sv. Jána Zlatoústeho, boli konfiškované ich majetky a mnohí boli tiež posielaní do vyhnanstva. Tento stav trval až dotiaľ, kým na mesto nezaľahol strach a nikto sa k sv. Jánovi Zlatoústemu už verejne nehlásil.

Likvidácia všetkých stôp po sv. Jánovi Zlatoústom

Krvilačná cisárovná Eudokia vynaložila všetko úsilie, aby zlikvidovala akúkoľvek stopu, ktorá ostala po archiepiskopovi Jánovi. I napriek svojej skazenosti mala totiž silné výčitky svedomia.

Vojakom, ktorí strážili sv. Jána Zlatoústeho vo vyhnanstve, cisárovná rozkázala, aby s nim zachádzali surovo, «*aby zomrel skôr*». A vojaci plnili príkazy presne...

Útrapy vyhnanca

Keď sa vylodili na suchú pevninu, s radosťou vysadili sv. Jána Zlatoústeho na neosedlaného koňa a hnali ho tak, že za deň urazili i dvoj i trojdňový úsek cesty, ktorý by prešli pri normálnom tempe. Koň bez sedla zmnohonásoboval útrapy cesty.

V noci bývali v najhorších nocľahárňach, inokedy v židovských krčmách a nezriedka priamo vo verejných domoch, pričom sa dopúšťali pohanských nehanebností priamo pred očami sv. Jána. Nedovolili mu vstúpiť do nijakej cerkvi, ak sa nejaká vyskytla na ich ceste, a keď ich o to žiadal, vysmievali sa mu a nedávali mu jesť. Všetky ťažkosti a ponižovanie mu robili nielen barbarskí žoldnieri, ale keď prechádzali oblasťami, v ktorých žili prívrženci Teofila alexandrijského, i títo ho všelijako ponižovali, urážali, nedovolili sprievodu ani vstúpiť do svojich miest a povzbudzovali vojakov, aby ho trápili ešte krutejšie.

Ďalší atentát na život sv. Jána Zlatoústeho

Jeden z jeho smrteľných nepriateľov – episkop kapadóckej Kesarie – Faretrios, ktorému Ján kedysi vytýkal časté poľovačky, ktorými poškvrňoval episkopský stolec sv. Bazila Veľkého, pri stretnutí ledvaže Jána sám nezabil. Prefíkane pozval vojakov, aby ubytovali Jána v jednom z jeho domov. Potom v noci zorganizoval fingovaný útok na dom. Sv. Jánovi Zlatoústemu sa však s Božou pomocou v trme-vrme podarilo vybehnúť zadným vchodom. Sadol na mula a snažil sa dostať von z mesta. Pri behu sa však zviera potklo a on pri páde utrpel taký otras, že neskôr preležal dlhý čas na lôžku a nevedelo sa, či vôbec žije, alebo nie.

Sv. Ján Zlatoústy si pri všetkých týchto trápeniach a telesných súženiach zachoval neobyčajný vnútorný pokoj svätca. V jednom zo svojich listov z vyhnanstva sv. Ján Zlatoústy poznamenal toto:

— *Sláva Bohu za všetko – tieto slová neprestanem opakovať nikdy, čokoľvek sa so mnou stane (Listy k Olympiade XII, 610).*

Podpora u pravoverných

Veľkou útechou pre neho bolo, že keď prechádzali miestami, kde žili ozajstní bohabojní episkopi, i ľud bol k nemu veľmi dobrý, všetci s ním spolupracovali a všemožne sa snažili uľahčiť mu jeho ťažké

položenie. V Taurokilikii mu napríklad vyšlo naproti z mesta množstvo Bohu zasvätených panien (baziliánskych mníšok), ktoré chceli vidieť toho, ktorý napísal tak krásne, hlboké a Svätým Duchom vnuknuté dielo *O panenstve*. So slzami v očiach hovorili:

— *Lepšie by bolo, keby slnko zhaslo, ako keď by mali zmlknúť ústa Jána Zlatoústeho.*

Archiepiskop Ján vidiac ich nábožnosť a čistotu duše, bol nesmierne povzburaný a i takýmto spôsobom mu Hospod' Boh dodával útechu práve u tých ľudí, ktorých nikdy predtým nevidel. Poznali ho totiž len z počutia a z jeho písaného slova.

Miesto posledného vyhnanstva: Kukuz v Arménsku

Za miesto jeho vyhnanstva bola určená malá usadlosť učupená v jednej z divokých roklín pohoria Taurus zvaná Kukuz (v Arménsku). Bol to veľmi nebezpečný kraj, hýriaci množstvom dobrodruhov a zbojníkov, hrdlorezov nazývaných Isaurijcami, ktorí často napadali okolité bezbranné usadlosti a bezohľadne kradli a zabíjali všetko, čo sa im postavilo na odpor.

Obyvateľstvo mestečka Kukuz, ktoré nemalo dostatočné obranné múry a v ktorom žil vo vyhnanstve sv. Ján Zlatoústý, sa muselo často zachraňovať útekom do hôr a tam žijúc v chatrčiach čakať, kým Isaurijci neodtiahnu. Spolu s nimi utekal i sv. Ján Zlatoústý, ktorý v Kukuze trpel najmä chladom a následne častými horúčkami, či zimnicami... Ak to bolo len možné, nevychádzal vôbec z domu, v ktorom žil – často sedával pri ohni, kde si ohrieval svoje skrehnuté údy. Ako raz sám v jednom zo svojich listov napísal, pri ohni sedával tak blízko, že až dýchal jeho nepríjemný dym, no i napriek tomu sa však nemohol rozohriať. V tom istom liste prosil zbožnú Olympiadu, aby mu poslala lieky na dýchanie a žalúdok... (porov. *Listy k Olympiade IV.*)

Pápež sa zastáva nespravodlivo odsúdeného Zlatoústeho

Keď sa pápež Inocent I. (401–417) dozvedel o podrobnostiach novej neprávosti v Konštantinopole, osobne informoval o tom aj cisára západorímskej časti ríše, ktorý sídlil v Ríme a prosil ho o pomoc v tejto záležitosti. K cisárovi Východorímskej ríše Arkádiovovi napísal tieto slová:

«Krv môjho brata Jána volá k Bohu na teba, cisár, podobne ako predtým krv spravodlivého Ábela volala na bratovraha Kaina. Bude pomštená, pretože ty v čase mieru si začal prenasledovať Božiu Cirkev; vyhnal si jej spravodlivého pastiera a tým si vyhnal z nej aj Christa a stádo si zveril nie pastierom, ale nájomníkom».

Podobne aj západorímsky cisár Honorios napísal svojmu bratovi cisárovi Arkádiovovi, karhajúc ho za jeho prenáhlenosť a odporúčal mu ešte raz prešetriť celú záležitosť. No zbabelý Arkádios uvedomujúc si svoju vinu pokladal už celú vec za nenapraviteľnú a podobne, ako to u slabých ľudí býva, prešiel od malodušnosti k drzosti a odpovedal svojmu bratovi veľmi hrubým listom.

Rok 404 – trest Boží na nespravodlivých

Trest Boží nedal na seba dlho čakať. Počas búrky v septembri toho istého roku 404 padal na Konštantinopol ľadovec predtým nikdy nevidanej veľkosti a zničil všetku úrodu pred zberom na poliach i v sadoch. V dôsledku toho nastal hlad a drahota.

6. X. 404 zomrela cisárovná Eudokia. Ako zaznamenali kronikári, zomrela pri pôrodných bolestiach. Do večnosti predišli Jána i ďalší hlavní vinníci. Jednému z episkopov, ktorí sa zišli na synode «Pri du-be» začali hniť nohy. Chorobu sa snažili viackrát liečiť a zastaviť amputáciou, ale nepomohlo to. Zomrel. Ďalší zomrel pri páde z koňa. Iný na rakovinu jazyka. Teofil alexandrijský zomrel o čosi neskôr v ne-

hybnosti-paralýze. Cisár Arkádios (395-408) nevediac sa vyrovnat' s hroznými výčtkami svedomia sa trápil duševne. Nikde nenachádzal pokoj, ale i napriek tomu nespravodlivé tresty neodvolal.

Zapadlý Kukuz v pohorí Taurus – nové pútnické miesto

Sv. Ján Zlatoústý v tom čase užíval duševný pokoj a nebeské šťastie v dedinke Kukuz, kde i keď hladný, smädný a telesne týraný žil pôvodný pustovnícky život, po ktorom tak veľmi už od mladosti túžil a ktorý tak miloval. Našiel tu aj výborných ľudí. Miestny episkop Adelfios a jeden z obyvateľov dedinky menom Dioskoros sa starali o neho, ako len vedeli. Niekedy ho navštívili i starí priatelia, a to až z Antiochie a Konštantinopola. Prichádzali k nemu čoraz viac, a to až v takom počte, že malá arménska dedinka Kukuz sa stala pre Antiochijčanov akoby pútnickým miestom. Prichádzali v celých karavánach, takže jeho nepriatelia so závistou medzi sebou hovorili:

— *Celá Antiochia chodí do Kukuza.*

Rok 407 – príkaz na premiestnenie Zlatoústeho do Pitiuntu

Korešpondencia Jána Zlatoústeho bola obzvlášť veľká. Písali mu episkopi, známi i menej známi ľudia. Mnohé z jeho listov, plné nesmierného duchovného bohatstva, sa nám zachovali dodnes.

Jeho sláva rástla i vo vyhnanstve počas jeho pobytu v Kukuze, preto sa jeho nepriatelia rozhodli premiestniť ho ešte ďalej, až na samý koniec cisárstva, do miesta zvaného Pitiunt. Išlo o osadu ležiacu medzi Pontom a Kolchidou na brehu Čierneho mora v krajine veľmi divokej a plnej cudzích barbarských národov, ktoré už s Rímskym impériom nemali temer nič spoločné. Príkaz bol vydaný v júni roku 407. Vojaci ho vykonali v noci. Keď prišli po sv. Jána Zlatoústeho, nemal čas zobrať so sebou ani potrebné veci na cestu, ani sa rozlúčiť. Oslabený podvýživou, chorobami a ťarchou rokov, znova sa vydal na cestu. Jeho duch však bol silný, i keď telo už nevládalo. Nereptal. Hovoril:

— *Hospodňa je zem i jej osídlenie. Sláva Bohu za všetko.*

Rok 407 – smrť sv. Jána Zlatoústeho na ceste

Už po prvých hodinách bolo na tomto opätovnom putovaní zrejmé, že mu rapídne ubúdajú sily. Po troch mesiacoch neprerušovanej cesty, keď eskorta došla do Komanu v Ponte a ubytovali sa ako obyčajne v stanoch za mestom, mal sv. Ján Zlatoústy v noci videnie. Zjavil sa mu sv. Bazilisk (táborili neďaleko jeho cerkvi) a povedal mu:

— *Vzmuž sa, brat môj Ján, zajtra budeme spolu.*

Povzbudený nočným videním sv. Ján Zlatoústy ráno poprosil vojakov, aby odložili cestu čo len o pár hodín, pretože vôbec nevládal ísť ďalej a dovolili mu v prítomnosti miestneho kňaza odslúžiť poslednú Službu Božiu. Ale oni to hrubo odmietli a pokračovali ďalej v namáhavej ceste. Po krátkej chvíli však zbadali, že sv. Ján Zlatoústy umiera, preto sa okamžite vrátili naspäť k cerkvi sv. Baziliska, kde táborili predtým. Vtedy Ján napnúc všetky svoje posledné sily, vstal a dovliekol sa do cerkvi sv. Baziliska, kde požiadal miestneho svjaščenika o úplný liturgický odev a svoje šaty daroval prítomným okolo stojacim. Odslúžil Božiu Liturgiu, prijal Božiu Eucharistiu, avšak jeho hlas sa stával čoraz slabším a slabším... Začal klesať a v momente, keď sa mu nohy úplne podlomili, stihli k nemu priskočiť niektorí z okolo stojacich a pridržali ho. Začuli jeho posledné slová, ktoré vyriekol pošepky – bola to jeho veľmi často opakovaná krátka molitba:

— *Sláva Bohu za všetko.*

Poslednýkrát sa prežehnal a takto v mene Otca i Syna i Svätého Ducha oddal svoju svätú dušu Stvoriteľovi (porov. Palladios, *DH*, XI).

Sv. Ján Zlatoústy zomrel 14. septembra roku 407 vo veku 60 rokov, pričom posledných šesť rokov a šesť mesiacov bol archiepiskopom v Konštantinopole a ďalšie tri roky a tri mesiace prežil vo vyhnanstve odsúdený ako heretik a burič. Jeho telo bolo pochované

pri ostatkoch sv. mučeníka Baziliska v cerkvi, kde poslednýkrát vydýchol. Sv. Ján Zlatoústý teda zomrel ako mnohí svätci pred ním i po ňom: neuznaný, opustený a nespravodlivo odsúdený ako heretik...

Pápežov boj o uznanie pravovernosti sv. Jána Zlatoústeho

Ján Zlatoústý bol vyškrtnutý všade na Východe zo zoznamu pravoverných patriarchov – z tzv. diptychov.

Keď sa pápež Inocent I. (401-417) dozvedel o smrti spravodlivého sv. Jána Zlatoústeho vo vyhnanstve, odmietol akýkoľvek kontakt s východnými patriarchami, dokiaľ znova nezapíšu sv. Jána Zlatoústeho do diptychov pravoverných sv. Cirkvi. Ako prvý, ale až v roku 413 (teda šesť rokov po smrti sv. Jána Zlatoústeho), poslúchol pápeža patriarcha Antiochie, Alexander. Na prelome rokov 417/418 podobne urobil i archiepiskop Konštantinopola Attikos.

Na počínanie týchto dvoch hore uvedených patriarchov, ktorí plne rehabilitovali sv. Jána Zlatoústeho, alexandrijský patriarcha spočiatku reagoval slovami: «*Judáš by sa nemal nikdy prijať naspäť do kolégia apoštolov*» (PG 77,352-360). Avšak alexandrijský patriarcha Cyril I. už roku 419 tiež opäť obnovil jednotu s Rómom, a to práve tým, že uznal sv. Jána Zlatoústeho za nevinne odsúdeného a zapísal ho do diptychu pravoverných alexandrijskej Cirkvi.

Rok 438 – plná rehabilitácia sv. Jána Zlatoústeho

Definitívna verejná rehabilitácia sv. Jána Zlatoústeho v Konštantinopole sa uskutočnila až 31 rokov po jeho smrti (r. 438), keď východorímsky, tj. byzantský cisár Teodozios II. (408-450) prikázal slávnostne preniesť ostatky sv. Jána Zlatoústeho z miesta jeho posledného odpočinku vo vyhnanstve do Konštantinopola.

Ako vo svojej *Cirkevnej histórii* (bola napísaná okolo r. 440) hovorí historik Sokrates, ostatky sv. Jána Zlatoústeho boli do Konštantinopola slávnostne prenesené a uložené v chráme sv. Apoštolov 27. I.



Sv. Ján Zlatouústy (347-407). Ikona (90x120 cm) sa nachádza v Monastyre sv. Bazila Velkého na Vajanského 31 v Prešove. Napísaná bola v roku 2002.

roku 438. Boli uložené presne v tom istom chráme, z ktorého bol poslednýkrát sv. Ján Zlatoústý vyhnaný.

Podľa cirkevného historika Teodoreta (+457) sám cisár Teodosios II., syn smutne preslávenej cisárovnej Eudokie, vyšiel naproti v procesii prinášaným ostatkom sv. Jána Zlatoústeho, kľakol si pred nimi a pobožkal ich, odprosujúc takto zosnulého za hriechy a nespravodlivosť svojich rodičov (*Cirkevná história*, V,36).

Rok 1204 – ukradnutie ostatkov sv. Jána Zlatoústeho

Sv. Ján Zlatoústý je mimoriadne veľký svätý gréckokatolíckej Cirkvi. Na jeho hrobe sa diali mnohé zázraky.

Počas IV. križiackej výpravy v roku 1204, keď križiaci namiesto boja proti Arabom v Egypte zaútočili na Konštantinopol, zničili ho a na jeho troskách založili tzv. Latinské cisárstvo s latinským obradom, vzali z Konštantinopola aj ostatky sv. Jána Zlatoústeho a preniesli ich do Ríma.

Sv. ostatky Jána Zlatoústeho boli následne slávnostne uložené v bazilike sv. Petra, kde sa nachádzajú dodnes. Dnes odpočívajú v jednej z jej bočných kaplniek na ľavom boku lode, kde sa obyčajne všetci kardináli prítomní vo Vatikáne dodnes spoločne modlietajú *breviár*. Kaplnka so sv. ostatkami je z tohto dôvodu dnes vždy uzavretá veľkou mrežovou bránou, avšak i spoza mreží sa dá čítať na oltári v jej centre meno sv. Jána Zlatoústeho a dá sa vidieť i zaprestolný obraz v nadľudskej veľkosti, na ktorom je sv. Ján Zlatoústý zobrazený v byzantskom gréckokatolíckom archijerejskom rúchu.

Veľká úcta k sv. Jánovi Zlatoústemu

Veľká úcta k sv. Jánovi Zlatoústemu je živá dodnes. V našich gréckokatolíckych kalendároch má sv. Ján Zlatoústý sviatok až štyrikrát do roka: ● 14. IX. (deň smrti, teda narodenia pre nebo); ● 13. XI. (návrat z vyhnanstva); ● 27. I. (návrat ostatkov do Konštantinopo-

la); ● 30. I. (troch svätiteľov).

V byzantsko-gréckom prostredí má sv. Ján Zlatoústy dokonca až osem sviatkov: ● 14. IX. (deň smrti); ● 13. XI. (návrat z vyhnanstva); ● 15. XII. (episkopská vysviacka); ● 28. XII. (prenesenie ostatkov); ● 27. I. (návrat ostatkov do Konštantinopola); ● 30. I. (troch svätiteľov); ● 19. a 20. III. (jeho prvé vyhnanstvo); ● 5. V. (spomienka na jeho nespravodlivé odsúdenie).

Latinský kalendár uvádza sviatok sv. Jána Zlatoústeho 27. I.

Rímski pápeži 20. storočia a sv. Ján Zlatoústy (Chrysostomos)

Pápež Pius X. (1903-1914) vyhlásil 8. júla 1908 sv. Jána Zlatoústeho, najväčšieho kazateľa v dejinách celej sv. Cirkvi, za patróna všetkých kresťanských kazateľov.

Pápež Ján XXIII. (1958-1963) dokonca vyhlásil sv. Jána Zlatoústeho za patróna II. Vatikánskeho koncilu.

Sv. Ján Zlatoústy je svätcom gréckokatolíckeho obradu. Je stĺpom celej katolíckej Cirkvi. Jeho liturgia (Liturgia sv. Jána Zlatoústeho) sa slúži po všetkých gréckokatolíckych cerkvách dodnes.

Sv. Ján Zlatoústy – Otec Cirkvi, ktorý drží Petrov stolec

Sv. Ján Zlatoústy je oporným stĺpom celej sv. Cirkvi, čo je krásne symbolicky vyjadrené v samotnej bazilike sv. Petra v Ríme, kde za hlavným prestolom stojí obrovské súsošie. Sú tam v nadľudskej veľkosti sochy štyroch najväčších cirkevných Otcov, ktorí vo svojich rukách držia, každý za jednu zo štyroch nožičiek, obrovské bronzové kreslo. Ide o kreslo-trón apoštola sv. Petra – prvého pápeža. Originál kresla, na ktorom sedával sv. Peter, je drevený a nachádza sa vo vnútri onoho všetkým viditeľného bronzového kresla.

Dvaja sv. cirkevní Otcovia sú z Východu a dvaja zo Západu a práve jedným z tých z Východu je našim gréckokatolíckym srdciam tak milý sv. Ján Zlatoústy...



Berniniho súsošie v bazilike sv. Petra v Ríme. Štyria cirkevní Otcovia držia Petrov stolec. Dvaja z nich sú západní (v popredí) a dvaja východní: sv. Bazil Veľký a sv. Ján Zlatoústý (vzadu).

Autor: Jozafát V. Timkovič, OSBM

Názov publikácie:

Zlatoústý – najväčší kazateľ v dejinách Cirkvi

Grafická úprava a návrh obálky: Jozafát V. Timkovič, OSBM

Vydavateľstvo a nakladateľstvo:

Rád sv. Bazila Veľkého,

Vajanského 31,

080 01 Prešov

Tlačiareň: p. Juraj Kušnír, Prešov

Náklad: 1000 kusov

ISBN 80-968897-9-6



Svätý Ján Zlatoušty (+407) z ikonostasa gréckokatolíckej cerkvi v Uliči Krivom (okr. Snina). Ikona je zo 17. storočia.



С. ИОАННЪ

ЗЛАТОУСТЫИ

ДЕРЖИСА
ДОХО
ДНЫХЪ
ПРЕЗИ
РАВИ
ЖИТСИ
СКАА

ISBN 80-968897-9-6